

Advies : Natuurtoets Molenakkers (ongenummerd), Vorstenbosch

Datum : 14 november 2013
Opdrachtgever : De heer W.A.P. Claassen
Ter attentie van :
Projectnummer : 211x06570

Opgesteld door : Reinoud Vermoolen

Bij ruimtelijke planvorming en ingrepen is het verplicht om een toetsing aan de natuurwetgeving uit te voeren. Middels een verkennend flora- en faunaonderzoek is een beoordeling gemaakt van de mogelijke effecten die het plan zal hebben op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt helder of het plan niet in strijd is met de natuurwetgeving.

Wettelijk kader; Natuurbescherming in Nederland

In Nederland is de bescherming van de natuur vastgelegd in de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Flora- en Faunawet (FF-wet). Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese wetgeving (Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn). Naast deze wetgeving vindt op rijksniveau, vanuit het Natuurbeleidsplan, een beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS wordt uitgewerkt op provinciaal niveau, door de Verordening Ruimte Noord-Brabant.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. Het gaat hierbij om gebieden die vanuit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn aangewezen zijn (of worden) als Natura 2000-gebieden. Als er naar aanleiding van projecten, plannen of activiteiten significante risico's zijn op negatieve effecten, dienen deze risico's vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. De projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op beschermde natuur binnen een Natura 2000-gebied, of een Beschermde Natuurmonument, zijn vergunningsplichtig.

Provinciaal beleid

De provinciale groenstructuur bestaande uit Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Groenblauwe Mantel zijn ruimtelijk vastgelegd in de Verordening Ruimte. De EHS en Groenblauwe Mantel vormen een robuust netwerk van natuurgebieden, agrarische gebieden met natuurwaarden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen de gebieden. De feitelijke beleidsmatige gebiedsbescherming vindt plaats middels de uitwerking van het provinciaal beleid in de gemeentelijke bestemmingsplannen.

Flora- en Faunawet

De Flora- en Faunawet regelt de bescherming van planten- en diersoorten en heeft als doel behoud van biodiversiteit. De wet bestaat uit een algemene zorgplicht voor alle in het wild levende inheemse soorten.

Daarnaast is er een aantal verbodsbepalingen opgenomen die gelden voor beschermde soorten, waarbij de beschermingsgraad van de soort bepalend is voor de mate van bescherming.

Zorgplicht houdt in dat een initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade op aanwezige soorten te voorkomen, of zo veel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het voorkomen van verontrusting in kwetsbare perioden (winterslaap, voortplantingstijd en afhankelijkheid van jongen). De zorgplicht geldt overal in Nederland, voor alle planten en dieren, ook als er een vrijstelling of ontheffing is verleend.

De verbodsbepalingen gelden voor beschermde soorten en hun vaste rust- en verblijfplaatsen. Beschermde soorten zijn aangewezen in 3 tabellen, te weten: algemene beschermde soorten in tabel 1, overige soorten in tabel 2, en zwaar beschermde soorten in Tabel 3. Verder zijn alle vogels en hun bewoonde nesten beschermd. Bij ruimtelijke ingrepen moet rekening gehouden worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten uit tabel 2 en tabel 3, en met vogels. Voor vogels is een lijst opgesteld van jaarrond beschermde nesten, en vogels waarbij inventarisatie gewenst is. Bij ruimtelijke ingrepen geldt voor soorten uit tabel 1 een vrijstelling voor de verbodsbepalingen.

Als er in het plangebied beschermde soorten voorkomen die niet onder de vrijstelling vallen, dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op, dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust en verblijfplaats te garanderen.

Werkwijze natuurtoets

In de natuurtoets zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Flora- en Faunawet, de Natuurbeschermingswet en de planologisch beschermde natuurwaarden. Deze werkwijze vloeit voort uit de 'Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en Faunawet bij ruimtelijke ingrepen' van het ministerie van LNV van september 2009.

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is op 12 november 2013 door een ecooloog van BRO een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied. Mogelijke standplaatsen van beschermde planten en verblijfplaatsen van dieren zijn onderzocht. Naast een veldbezoek is er een bronnenonderzoek gedaan. Voor dit bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevens, zoals provinciale natuurgegevens, algemene verspreidingsatlassen en enkele internet-sites (www.telmee.nl en www.waarneming.nl). Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek is vervolgens een inschatting gemaakt van de effecten op de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

Beschrijving van het plangebied

Het plangebied betreft een perceel aan de Molenakkers waaraan het perceel grenst langs de noordzijde. Aan de westzijde ligt een graslandperceel (ponyweide) tot aan de Molenakkers. Ten zuiden van het plangebied staat een in verbouwing zijnde schuur en een woonhuis (Kerkstraat nr. 40). De oostzijde wordt begrensd door een tuin.

De omgeving van het perceel is grotendeels stedelijk en voor een klein deel landelijk aangezien het plangebied zich nabij de zuidrand van de bebouwde kom van Vorstenbosch bevindt. Er bevinden zich geen Natura2000-gebieden binnen een straal van drie kilometer van het plangebied.

Gebieden begrenst binnen de EHS bevinden zich eveneens niet binnen of aangrenzend van het plangebied. De Amersfoortcoördinaten van het midden van de locatie zijn 166,2-406,8¹. De (globale) ligging van het plangebied is te zien in respectievelijk de figuren 1 en 2.

Fig. 1. Globale ligging van het plangebied (rood omcirkeld)

Fig. 2. Ligging van het plangebied, (rood omlijnd. Bron ondergrond: Google Maps).

¹ De getallen staan respectievelijk voor de x-coördinaat en de y-coördinaat van de linkerbenedenhoek van het betreffende kilometervak.

Huidige situatie

Het plangebied ligt in het zuidelijk deel van de bebouwde kom van Vorstenbosch en bestaat uit een tuin. Deze tuin wordt grotendeels omzoomd door een haag. Binnen de tuin bevindt zich gazon met enkele verspreid staande bomen en een (omheind) deel met ruigtevegetatie. Voorts bevinden zich een tuinhuis en (deels) een vijver met watervegetatie binnen het plangebied. Voor een impressie van de huidige situatie zie onderstaande foto's.

Foto 1. Verruigde vegetatie binnen omheining

Foto 2. Gazon met enkele verspreide bomen en tuinhuisje

Toekomstige (geplande) situatie

Het voornemen is om in de tuin een woning te realiseren. De toekomstige situatie is te zien in onderstaande afbeelding (figuur 3). Op de plaats van de toekomstige woning bevindt zich momenteel gazon met een enkele vrijstaande boom (waaronder een wilg) en verruigde vegetatie binnen omheining. Bij het aanbrengen van de verharding zal de vegetatie, met daarbij een enkele boom, verdwijnen.

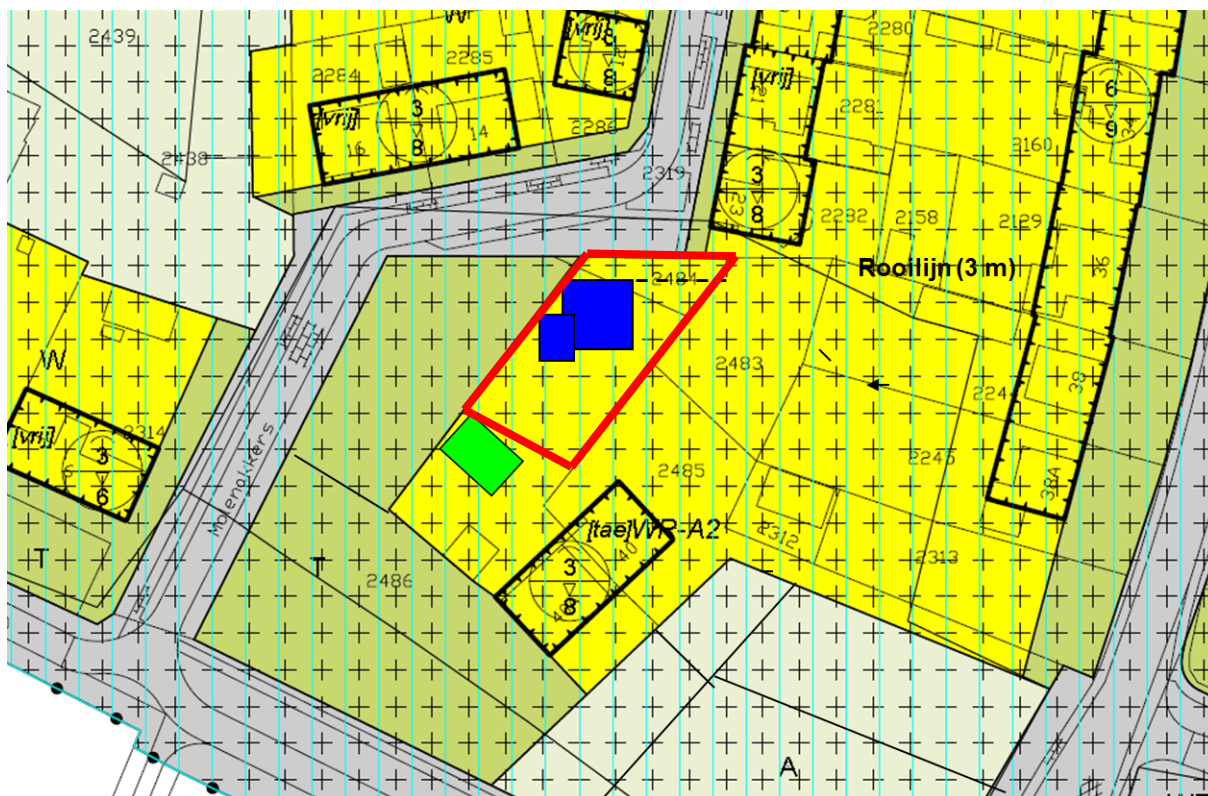

Fig.3. Ligging van de geplande woning (blauw ingekleurd) binnen het plangebied (rood omcirkeld)

Toetsing gebiedsbescherming

Wettelijke gebiedsbescherming

Het plangebied ligt buiten de invloedssfeer van door de natuurbeschermingswet beschermde gebieden. Er bevinden zich geen Natura2000-gebieden binnen een straal van drie kilometer van het plangebied. Gezien deze afstand en de beperkte omvang van de ontwikkeling hoeft in het plan geen rekening te worden gehouden met wettelijke gebiedsbescherming.

Planologische gebiedsbescherming

Het plangebied ligt geheel buiten de EHS of Provinciale gebiedsbescherming, zoals deze is vastgesteld in de Ruimtelijke Verordening Noord-Brabant en het Natuurbeheerplan 2014. Door de ontwikkeling zullen geen wezenlijke kenmerken van de provinciale groenstructuur worden aangetast. In de planvorming voor het gebied hoeft geen rekening gehouden te worden met planologische bescherming van natuurwaarden.

Toetsing Flora- en Faunawet

Vaatplanten

Het plangebied bestaat uit gazon met enkele verspreid staande bomen en verruigde vegetatie (zie foto 1 en 2). De vrijstaande bomen blijven nagenoeg behouden, een wilg nabij de uitvoering-slocatie voor de woning zal mogelijk verdwijnen door de ingreep. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten zijn aangetroffen en gezien de voorkomende vegetatie (gazon en voedselrijke ruigtevegetatie) is het niet te verwachten dat beschermde vaatplanten voorkomen op deze locatie.

Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied is geschikte habitat voor grondgebonden zoogdieren. Enkele algemeen beschermde diersoorten van Tabel 1 kunnen van het gebied gebruikmaken, zoals huisspitsmuis, egel, et cetera.

Voor de genoemde soorten geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en Faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. In het kader van de algemene zorgplicht is het echter wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. In het kader van de algemene zorgplicht zijn geen specifieke maatregelen nodig.

Sporen van strenger beschermde soorten (tabel 2 en 3), zoals verblijfplaatsen van de in de omgeving voorkomende eekhoorn (recente gegevens bekend in www.waarneming.nl), zijn op de locatie niet aangetroffen.

Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek is gelet op de aanwezigheid van potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen. De omgeving van het plangebied leent zich voor vleermuizen en uit gegevens in www.telmee.nl blijkt dat diverse soorten vleermuizen hier voorkomen (in het 5x5 km atlasblok waarbinnen het kilometerhok ligt). Er zijn lijnvormige elementen en er zijn dikke bomen binnen het plangebied en directe omgeving die geschikt kunnen zijn als vliegroute, foerageergebied en verblijfplaats voor vleermuizen.

Binnen het plangebied zijn echter geen potentiële plaatsen aangetroffen waar vleermuizen zouden kunnen verblijven. De enkele bomen bevatten wel kieren (waaronder de vrijstaande wilg), maar er zijn geen specifieke holtes aangetroffen waar vleermuizen gebruik van maken. Om die reden is het zeer onwaarschijnlijk dat er binnen het plangebied zich vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden. Eventueel aanwezige vliegroutes van vleermuizen worden niet doorbroken door de geplande werkzaamheden en realisatie van de woning en het oppervlakteverlies aan potentieel foerageergebied is nihil.

Effectenbeoordeling

Het plangebied kan onderdeel uitmaken van vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen. Aanwezige lijnvormige elementen zullen echter niet doorbroken worden en het oppervlakteverlies aan geschikt foerageergebied is verwaarloosbaar. Gezien de aard van de geplande ruimtelijke ingrepen zijn negatieve effecten bij uitvoering van werkzaamheden overdag uitgesloten.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in en nabij het plangebied enkele vogels waargenomen (roodborst, winterkoning) en (oude) vogelnesten aangetroffen in de haag en boomsingel langs de noordzijde van het plangebied. Het veldbezoek is uitgevoerd buiten het broedseizoen. In de ruigtevegetatie en bomen in of nabij de uitvoeringslocatie zijn nesten te verwachten van vogels.

Effectenbeoordeling

Op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Het gaat om soorten die jaarlijks nieuwe nesten maken. Van een aantal soorten is het nest, inclusief de functionele leefomgeving, jaarrond beschermd. Dit zijn een aantal roofvogels, koloniebroeders en gebouw bewonende vogelsoorten. Ten slotte is er een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben

gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen ('categorie 5-soorten'). Uit het bronnenonderzoek is niet gebleken dat er in de directe omgeving jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn. Tevens worden deze op basis van de indrukken uit het veldbezoek niet verwacht voor te komen binnen het plangebied. Indien werkzaamheden tijdens het broedseizoen plaatsvinden dient de uitvoeringslocatie vooraf en tijdens de werkzaamheden ongeschikt gemaakt te zijn voor broedende vogels. Dit kan door het kappen van bomen en het kort maaien (en houden) van de aanwezige vegetatie voorafgaand aan het broedseizoen.

Vissen, amfibieën en reptielen

In het plangebied of de directe nabijheid is oppervlaktewater aanwezig. De met stenen omrande tuinvijver ligt op de grens van het plangebied. De tuinvijver blijft intact en ligt buiten de uitvoeringslocatie van de werkzaamheden. De aanwezigheid van vissen en van voortplantingsplaatsen van amfibieën op de uitvoeringslocatie binnen het plangebied kan echter worden uitgesloten. Het groen in het plangebied (inclusief de uitvoeringslocatie van de werkzaamheden) kan deel uitmaken van het landhabitat van amfibieën. Het zal hierbij gaan om leefgebied van algemene soorten zoals gewone pad en bruine kikker. Landhabitat (winterrustplaats) van de strenger beschermde alpenwatersalamander (tabel 2) kan eveneens voorkomen binnen het plangebied. De vijver vormt geschikt voortplantingswater voor deze soort en geschikt landbiotoop bevindt zich bijv. onder de aanwezige houtblokken en stenen alsook tussen de wortels van vegetatie op de uitvoeringslocatie van de geplande woning.

Effectenbeoordeling

Indien houtblokken, stenen en vegetatie (met wortel en al) verwijderd worden tijdens de winterrustperiode van alpenwatersalamander is een negatief effect niet uitgesloten. Voor ruimtelijke ontwikkelingen kan een gedragscode toegepast worden op locaties waar tabel 2 soorten (of niet jaarrond beschermde vogelnesten) voorkomen, bijvoorbeeld de gedragscode Ruimtelijke ordening en inrichting gemeenten (opgesteld door Stadswerk). Tevens kunnen middels deze gedragscode ook de tabel 1 soorten amfibieën worden beschermd zoals gewone pad en bruine kikker.

Beschermde ongewervelde diersoorten

Voor beschermde ongewervelde soorten heeft het plangebied weinig waarde door het ontbreken van geschikte biotopen en vegetaties. Het voorkomen van strenger beschermde ongewervelde soorten (tabel 2 en 3) is met voldoende zekerheid uit te sluiten omdat dergelijke soorten zeer specifieke eisen aan hun leefomgeving stellen.

Conclusie en vervolgstappen

- Over het algemeen zijn nesten van de meeste soorten vogels uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode. Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze nesten in deze periode. Door de werkzaamheden buiten de broedperiode (binnen het plangebied globaal half maart- half augustus) uit te voeren, wordt het risico op overtreding van de Flora- en Faunawet voor deze vogelsoorten sterk verminderd. Voor het broedseizoen is echter geen vaste periode aangegeven en de broedperiode is tevens afhankelijk van de soort. Jaarrond beschermde nesten zijn niet aangetroffen. Hiervoor hoeven dus geen bijzondere maatregelen te worden getroffen.

- Indien werkzaamheden tijdens het broedseizoen plaatsvinden dient de uitvoeringslocatie vooraf en tijdens de werkzaamheden ongeschikt gemaakt te zijn voor broedende vogels. Dit kan door het kappen van bomen en het kort maaien (en houden) van de aanwezige vegetatie voorafgaand aan het broedseizoen.
- Voor (eventueel) aanwezige overwinterende alpenwatersalamanders op de uitvoeringslocatie binnen het plangebied zijn als gevolg van de werkzaamheden negatieve effecten niet uitgesloten. Door te werken volgens een (goedgekeurde) gedragscode, bijvoorbeeld de gedragscode Ruimtelijke ordening en inrichting gemeenten (opgesteld door Stadswerk) kunnen negatieve effecten worden voorkomen en is ontheffing niet nodig. In deze gedragscode staat aangegeven dat werkzaamheden kunnen plaatsvinden indien zorgvuldig wordt gehandeld. Zorgvuldig handelen houdt hier in dat buiten de voor de soort gevoelige perioden (in dit geval de winterrustperiode die voor alpenwatersalamander loopt van oktober tot maart) de winterverblijfplaats wordt opgeheven en er geen wezenlijke invloed plaatsvindt op de beschikbaarheid van voldoende winterrustplaatsen binnen het plangebied. Door bijv. de houtblokken en stenen naar elders binnen het plangebied te verplaatsen blijft er voldoende habitat voor de soort binnen het plangebied intact en is er geen sprake van wezenlijke invloed. Er is dan aantoonbaar zorgvuldig gehandeld. Tevens wordt er voldaan aan de algemene zorgplicht ten aanzien van eventueel overige aanwezige soorten amfibieën.
- In het kader van de algemene zorgplicht is het noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. Er zijn geen specifieke maatregelen nodig voor vaatplanten, grondgebonden zoogdieren, vleermuizen (indien er overdag gewerkt wordt), vissen en reptielen en beschermde ongewervelde diersoorten.